Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефони: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LXI — Ч. 134. TWO SECTIONS (SECTION 1) JERSEY CITY and NEW YORK, СУБОТА, 20-го ЧЕРВНЯ (JUNE) 1953. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 134. VOL. LXI.

КОМУНІСТИ ПЛЯНУВАЛИ ВБИТИ СЕНАТОРА МЕК КАРТІ

Вашингтон. — Бувший тайний агент Еф Бі Ай Джозеф Мезей свідчив перед Сенатською Слідчою Комісією і зізнав, що комуністичний провідник Луї Борц плянував вбити сенатора Джозефа Р. МекКарті. Сам Борц відмовився дати відповідь в цій справі, користаючи з конституції, яка дозволяє не відповідати тоді, коли відповідь була б самообвинуваченням. Борц відмовився відповідати на питання, чи він був і є комуністом, та що він робив у деяких роках і де перебував. Він народився 1910 року, 1929 р. скінчив середню школу, і тоді виїхав з Ню Йорку, але відмовився сказати, куди і що він тоді робив. Від 1942 р. він служив при американській армії, з якої був звільнений 1945 року. Мезей зізнав, що в грудні минулого року Борц заявив, що його визначили на те, щоб вбив сенатора МекКарті за його протикомуністичну діяльність. Борц казав, що має „зліквідувати" МекКарті, що значило, що має його вбити. Інший комуніст Джо Менкін мав убити Мєтта Цветіча, який, подібно як і Мезей, був агентом Еф Бі Ай, будучи одночасно членом комуністичної партії. Борц повчав комуністів у Пітсбургу, як користуватися огневою зброєю, та як користуватися бомбами, і як їх робити. Агент Еф Бі Ай Мезей поміг урядові арештувати комуніста Нелсона. Борц відмовився відповісти на запит члена комісії, чи він служив в армії з наказу комуністів, покликуючися на конституційні права.

Сенат відложив вирішення ухвали про організацію уряду для справ малих підприємців

Вашингтон. — Демократи не допустили до ухвали закону в Сенаті про організацію уряду для малих підприємців. В цій справі відбувалися два голосування, і аж голос віцепрезидента Річарда М. Ніксона врятував цей закон від повного відкинення. В першому голосуванні відношення голосів було 39 до 39, а в другому 41 до 41. Над цією справою радитиме ще Сенат 22 червня, коли ухвалений закон можна буде переслати до Білого Дому до підпису. Демократи не мають більшости в Сенаті (47 голосів), але їх дуже часто підтримує незалежний республіканець, сенатор із Орегону. Під час цих нарад демократи гостро атакували сенатора Новленда з Каліфорнії, який замість хворого сенатора Роберта Тефта керує нарадами Сенату.

Палата Репрезентантів відкинула внесок про обмеження лікарської опіки ветеранам

Вашингтон. — Палата Репрезентантів відкинула більшістю 217 голосів до 180 внесок, щоб ветерани мусіли частинно або повністю платити за лікарську опіку, коли їх недуга виникла не в зв'язку з їхньою військовою службою. За цим внеском голосували 165 республіканців і 15 демократів, а його відкинули 177 демократів, 39 республіканців і 1 незалежний. Внескодавці твердили, що ті заможні ветерани, які лікуються в ветеранських лічницях з недуг, що не виникли в зв'язку з їхньою військовою службою, повинні за неї частинно, або повністю платити. Більшість Палати Репрезентантів відкинула це домагання внескодавців. Після цієї постанови Палата прийняла пропонований бюджет у висоті $5,284,369,664, який призначений на ветеранів, атомові видатки, для дирекції Теннесі та для Поборової Служби, і відсілала справу цієї бюджетової позиції до Сенату.

Зменшення надій на закінчення страйку моряків

Ню Йорк. — Зменшення надій на закінчення кількаденного страйку моряків, що охопив значну частину приватної торговельної фльоти, було спричинене новими домаганнями страйкуючих. Крайова моряцька профспілка висунула додаткову вимогу підвищення платень, що продовжить унерухомлення торговельної фльоти на атлантійському побережжі країни.

ПРОТИЛЕЖНІ ПОГЛЯДИ В ВЕРХОВНОМУ СУДІ НА ВИРОК У ПРОЦЕСІ РОЗЕНБЕРГІВ

Вашингтон. — Після стримання виконання смертного вироку над Розенбергами суддею Доглесом, — генеральний прокурор ЗДА Бравнел зажадав, щоб повний суд зайняв становище в цій справі і затвердив або відкинув рішення судді Доглеса. 18 червня Верховний суд зійшовся в комплеті на наради, — присутній був і суддя Доглес, який зараз після видання рішення виїхав на Захід. Суд три години слухав аргументів верховного прокурора, якого заступав перед судом його заступник Роберт Л. Стерн, та доводів оборони. Після того суд три години при зачинених дверях нараджувався в цій справі і в год. 6.29 повідомив, що своє рішення проголосить в п'ятницю 19-го червня о год. 12-ій вполудне. Генеральний прокурор боронить становища, що суддя Кавфман правильно засудив Розенбергів до смертної кари на основі протишпигунського закону з 1917 року, тому Верховний суд повинен скасувати рішення судді Доглеса про стримання виконання кари. Оборона твердить, що до справи Розенбергів треба застосувати закон з 1946 р. про оборону тайни атомової енергії, і що суддя Кавфман не мав права визначати смертну кару, бо, згідно з цим законом, таку кару мусить визначити сама лава присяжних суддів. Громадянство надсилає листи з обуренням проти судді Доглеса, а в Палаті Репрезентантів появився внесок, щоб цього суддю поставити перед конгресовий суд за протиправний злочин. В Вашингтоні 2,000 нюйоркців, оборонців Розенбергів, демонстрували перед Конгресом, домагаючися стримання кари над Розенбергами. Верховний суд не повідомив про свої думки в цій справі громадянство, але преса повідомляє, що там панують протилежні погляди і судді стараються переконувати себе взаємно, щоб дійти до якогобудь вирішення в справі, якою цікавиться ввесь світ.

ЗАХІДНІ АЛЬЯНТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ПОЛЕГШЕННЯ СОВЄТСЬКОГО РЕЖИМУ В БЕРЛІНІ

СОВЄТИ РОЗСТРІЛЯЛИ ОДНОГО НІМЕЦЬКОГО РОБІТНИКА ЗА ЗАВОРУШЕННЯ В БЕРЛІНІ ТА ПРОГОЛОСИЛИ СТАН ОБЛОГИ В 9 МІСТАХ

Бонн, Німеччина. — З'єднені Держави Америки, Британія й Франція передали вчора совєтським властям в Берліні спільну ноту, домагаючись негайного скасування „жорстоких обмежень", наложених на населення Східнього Берліну. В ноті три західні великодержави засуджують „безвідповідальне використування військової сили, що дало в результаті вбивство або серйозне поранення великого числа громадян Берліну, включно з деякими з наших власних секторів". Альянти в дальшому заявляють, що „ми протестуємо проти однобічних заходів совєтських властей, що спричинили перервання руху між секторами та переїзд через Берлін". Тимчасом з Берліна повідомлено, що совєтське командування наказало розстріляти там одного німця, Віллі Гетлінга, закидуючи йому, що він є „чужим агентом" та брав участь в організації страйку й заворушень. Альянти в своїй ноті стверджують, що „засудження його на смерть та виконання смертного вироку під пустим претекстом здасться нам актом брутальности, що потрясе сумлінням світу". Гетлінґер був звичайним берлінським робітником, а про його розстріл повідомив совєтський комендант теперішньої залоги Берліну, ген. П. Т. Діброва, із звичайним комуністичним пропагандивним шумом, обвинувачуючи Гетлінґера, що він був мешканцем Західного Берліну, що він „виконував накази закордонної розвідки" та „брав участь в бандитських насильствах" під час вчорашніх демонстрацій. Рівночасно повідомлено про арешт більше сотні інших німців за участь в демонстраціях. Тимчасом, страйк в совєтській зоні Берліну продовжується та дальше паралізує місто. Десять тисяч совєтських вояків, що мають до розпорядження 200 танків та важку й автоматичну зброю, намагаються застосувати стан облоги та привернути мир в місті, а вся совєтська залога в Східній Німеччині мала дістати наказ гострого поготівля. Тимчасом берлінський страйк і заворушення поширюються та охоплюють інші міста Східної Німеччини. — Дальші страйки і заворушення мали вибухнути в таких містах, як Бранденбург, Хемніц, Галле, Ляйпціг, Дрезден, Роштох, Варнемюнде та Гейнігсдорф і в тих теж мав бути проголошений стан облоги. В тому часі деякі комуністичні прихвосні в Східному Берліні намагаються влаштовувати рівночасно віча для виявлення своєї „льояльности" комуністичному урядові й совєтським „приятелям". — Перше таке віче відбулося в будинку Комічної Опери. На Заході не сподіваються, щоб ці заворушення й страйки могли довго продовжуватися проти совєтської військової сили. „Перекинений" вчора до Західного Берліну Отта Нушке, заступника комуністичного прем'єра Східньої Німеччини, західньо-берлінські й альянтські власті звільнили й передали комуністам.

СЕН. ГОМФРІ ЗНАЄ ПРО ЗАВОРУШЕННЯ В УКРАЇНІ

Вашингтон. — Сенатор Губерт Г. Гомфрі, демократ з Міннесоти, вніс вчора в Сенаті резолюцію, яка закликає уряд З'єдинених Держав перебрати ініціятиву в витвореній тепер страйком та заворушеннями в Берліні новій ситуації та домагатись вільних виборів в цілій Німеччині. В резолюції сенатора Гомфрі, яка теж висловлює подив народові Східньої Німеччини за його спротив проти комуністичної тиранії, рівночасно згадується, що в останньому часі повідомлення про подібні заворушення та спротив проти комуністичної окупації в Україні, Чехословаччині й Болгарії.

Непотверджені вістки про вбивство Маленкова

Деякі міжнародні пресові агенції, а за ними й частина американської преси подали вістку, що новий совєтський прем'єр Георг Маленков мав згинути в атентаті в Москві. Вістка ця не має жадного потвердження.

Америка признала спеціяльну допомогу для Берліну

Вашингтон. — Президент Айзенгавер з „окремим вдоволенням" проголосив, що уряд З'єдинених Держав признав додаткових 50 млн. доларів господарської допомоги для зах. секторів Берліну. Президент заявив, що ця додаткова допомога, признана Берлінові з фондів Програми Взаємної Безпеки, має на меті „дальше скріпити господарство Західнього Берліну та допомогти його населенню протиставитись великому натискові, на який воно постійно виставлене". Ця спеціяльна допомога для Західнього Берліну має тимбільше значення, що вона сходиться з спеціяльною совєтською тиранією в східній частині міста. Фонди з нової американської допомоги мають бути використані для розбудови берлінської індустрії, щоб в той спосіб дати працю безробітним та піднести загальний життєвий рівень населення.

Криза французького уряду продовжується

Париж. — Французька Національна Асамблея відмовила вчора своєї підтримки вже шостому з черги кандидатові на прем'єра, тим разом відомому героєві французького резистансу під час німецької окупації, Андре Маріє. З усіх потрібних для його затвердження 314 голосів, Маріє дістав тільки 272, при чому 209 голосів було проти нього, а понад 100 депутатів здержалось від голосування. Теперішня криза французького уряду, що увійшла вже в свій п'ятий тиждень, є найдовша в післявоєнній історії Франції. Продовжування кризи французького уряду комплікує справу зустрічі президента Айзенгавера з прем'єрами Британії й Франції, заповіджену на кінець цього місяця на Бермудах.

Знавці добачають небезпеку в реформі департаменту оборони

Вашингтон. — Підкомісія урядових дій при Палаті Репрезентантів розглядала справу запроєктованих змін в департаменті оборони, при чому перед комісією складали свідчення визначні знавці відносин в цьому департаменті. Загальна думка свідків зводилася до ствердження, що урядовий плян змін в департаменті оборони обмежить цівільну контролю над збройними силами й небезпечно зцентралізує військову силу. Головним пунктом критикування був плян надати особливі повновласті керівникові об'єднаних штабів, який має отримати багато прав в догляді над діяльністю штабів та іменуванні їхнього складу. Це мало б обмежити діяльність об'єднання шефів штабів. На небезпечність подібного посилення зокрема вказав бригадир-генерал у стані спочинку Роберт В. Джансон, який під час другої світової війни займав відповідальне становище віцеголови Ради військової продукції. Він, як і низка інших свідків, вказав зокрема на те, що передбачене посилення ролі шефа об'єднаних штабів було відкинене Конгресом. Зате свідки вказували на необхідність тісного пов'язання дій шефа штабів з особою секретаря оборони. Інші пункти запроєктованих змін в департаменті оборони не викликали осуду й навіть були схвалені в свідченнях деяких осіб.

Опенгаймер домагається повідомлень про атомову силу нації

Ню Йорк, Н. Й. — Бувший голова головного дорадчого комітету при Комісії атомової енергії, др. И. Р. Опенгаймер ствердив потребу оприлюднення дійсного стану атомової могутности нації. Свої думки він представив у статті, в знаному журналі „Форейн Аферс". Автор стверджує, що вже надійшов час, щоб подати американському народові і союзним націям значно більше повідомлень про стан і розміри атомової сили, яку досі здобули ЗДА. Своє домагання він узасаднює тим, що загальні зусилля нації й вирішення в ділянці оборони не можуть бути рішальні, доки нарід і союзники не мають належного уявлення про дійсний стан своєї атомової сили. Автор статті застерігається, що є такі справи, пов'язані з атомовою обороною країни, які повинні бути затримані в таємниці, проте є багато такого, що, хоч досі не виявляється, але може бути переказане широкому загалові. Це тим більше можливе, що російські провідники безперечно мають відомості, які доступні кожному, хто зможе проаналізувати вістки з атомової ділянки, які з'являються в пресі. Зокрема для світового спокою добре, щоб ворог знає про головні наші осяги і нашу атомову могутність, особливо, якщо сам ворог виявляється в цьому значно слабший. Вже з огляду на зростальні сили Совєтів, потрібне довір'я до свого власного народу, бо країна не може зростати і витривати, якщо остерігатиметься свого власного громадянства.

Доллес стверджує, що деякі з творів комуністичних авторів були дійсно спалені

Вашингтон. — Державний секретар, Дж. Ф. Доллес заявив, що дійсно деякі книжки, що їх автори є комуністи, були спалені після того, як конгресове слідство над його департаментом звернуло увагу на зміст книжок в книгозбірнях інформаційної служби. Кількість знищених книжок дуже невелика і державний секретар окреслив її числом одинадцять. Він не згадав одначе заголовків тих книжок, як рівнож місць їх спалення. Проте існують поголоски, що подія з книжками відбулася кілька тижнів назад в Сиднеї (Австралія) і в Сінгапурі, та що, коли у Вашингтоні довідалися про цю подію, то наказали усім книгозбірням негайно припинити подібні дії.

55 китайцям загрожує депортація із ЗДА

Вашингтон. — Служба іміграції і натуралізації позбавила свободи 55 китайців, з яких 24 проживали в Ню Йорку. Усім затриманим загрожує депортація до червоного Китаю, а переслухання цих осіб відбувається одночасно в Ню Йорку і Сан Франсіско. Метою переслухування є виснити обставини, при яких затримані особи прибули неправно до ЗДА. Одночасно подібні заходи приготовлено вже проти багатьох інших китайців, що також нелегально прибули до ЗДА. Число їх обраховано на 600 осіб. Частина з передбачених для депортації заявили, що повернення на батьківщину, загрожуватиме їхній особистій безпеці, — ця заява змінить їхнє положення, поскільки, згідно з іміграційними приписами ЗДА, не можна висилати людей в країну, де їхнє життя може знайтись в небезпеці.

ПОЖЕЖА ПОШКОДИЛА ВІЙСЬКОВИЙ ПОРТ В АЛЯСЦІ

Вітієр, Аляска. — Минулого четверга великий військовий порт в Алясці, Вітієр, став жертвою раптової пожежі. Шкоди обраховують на мільйони доларів, поскільки пожежа знищила цінне військове устаткування, головний док і три великі склади різного майна. Під час пожежі наступив вибух амуніції, хоч менші амуніційні склади вдалося вирятувати. Пожежа розпочалася уночі й сильний вітер перешкодив нормальній рятівничій акції.

ПРЕДСТАВНИК УКК ВЗЯВ УЧАСТЬ У ВІДЗНАЧЕННІ ЕДГАРА ГУВЕРА

Все-Американська Конференція для поборювання комунізму відзначила у Вашингтоні Грамотою Достойної Служби директора Федерального Бюра Інвестіґацій (Еф-Бі-Ай) Джана Едгара Гувера. В церемонії врочистого вручення грамоти мр. Гуверові взяв участь теж представник УКК у Все-Американській Конференції, член її Екзекутиви, п. Степан Скубик (перший зліва). На фото посередині держать Грамоту голова Все-Американської Конференції д-р Денил А. Полінґ (зліва) та директор Еф-Бі-Ай Едгар Гувер.

ПОНАД 26,350 ПОЛОНЕНИХ КОРЕЙЦІВ ВИПУЩЕНО НА ВОЛЮ

АМЕРИКА ДОМАГАЄТЬСЯ ЇХ ПОНОВНОГО ІНТЕРНУВАННЯ

Вашингтон. — Згідно з останніми інформаціями, понад 26,350 полонених північних корейців, які виявили своє антикомуністичне наставлення та відмовились від репатріяції, скористали з акції південно-корейського президента, який наказав своїй сторожі відкрити для них ворота таборів, і „вибрали волю". Південно-корейський уряд, давши наказ звільнити полонених, звернувся рівночасно до місцевих поліційних властей та до населення, гаряче рекомендуючи дати звільненим полоненим всю можливу опіку, зокрема забезпечити їх цивільним одягом і харчами та допомогти їм „згубитись" між місцевим населенням. Втечі з таборів при допомозі південно-корейської сторожі продовжуються, хоч альянтське командування негайно відкликало всю цю сторожу, заступаючи її альянтськими вояками. В одному з таборів полонені кинулись вчора до дротяної загороди та прорвали її почали вибігати на волю ,не зважаючи на стріли американської сторожі, від яких згинуло 33 особи. Один американець був важко поранений. Тимчасом альянтське командування продовжує пошуки за звільненими але без більших успіхів. Досі схоплено знову тільки 970 таких звільнених полонених. З південно-корейського боку повідомлено, що більшість із звільнених полонених бажають і будуть включені в ряди південно-корейської армії, яка плянує продовжувати війну проти комуністичних агресорів навіть після підписання перемир'я, аж доки ці агресори не будуть прогнані з корейської території. Тимчасом президент Двайт Д. Айзенгавер звернувся з гострим посланням до південно-корейського президента Сингмана Рі, домагаючись, щоб він наказав негайно поновне інтернування звільнених з його наказу полонених. Точний текст послання президента Айзенгавера не подано до публічного відома, але державний секретар Джан Фостер Доллес заявив на пресовій конференції, що південно-корейський уряд своєю „самочинною акцією" порушив „владу командування Об'єднаних Націй в Корейській Республіці, на яку він добровільно погодився". Південно-корейський прем'єр Пєк То Чін, який був приїхав на відвідини до Вашингтону, нагло перервав свої відвідини та вернувся назад до Кореї, заявляючи тільки коротко, що він „мусить вертатися". Американська публічна опінія щодо акції президента Рі досить поділена, хоч урядово недвозначно ту акцію засуджується. У Вашингтоні побоюються ,що ця акція може знівечити дотеперішні зусилля в справі перемир'я. Комуністичні представники на переговорах в Панмунджом запропонували скликання на сьогодні після полудня пленарної сесії обидвох делегацій і загально сподіваються, що на цій сесії буде вирішена справа підпису договору про перемир'я.

Корейський президент відкидає пропозиції през. Айзенгавера

Токіо. — Корейський президент Сингман Рі відкинув пропозиції президента Айзенгавера, який закликав південно-корейський уряд прилучитись до альянтської акції в справі перемир'я, обіцюючи корейцям збільшену господарську допомогу та договір про взаємну оборону. Президент Рі коротко заявив, що корейської підтримки для перемир'я, що ділить Корею на дві частини та залишає агресора на корейській території, не можна купити обіцянками господарської допомоги та військової безпеки.

Черчил „потрясений" звільненням полонених корейців

Лондон. — Британський прем'єр Винстон Черчил, відповідаючи вчора на запити в Палаті Громад, заявив коротко, що він був „потрясений і засумований" акцією південно-корейського президента Сингмана Рі відносно звільнення полонених. Черчил відмовився висловити свою думку щодо наслідків акції президента Рі, але визнав „деяку надію" ,що вона не знівечить теперішніх зусиль в справі перемир'я.

Тіто пропускає Дунаєм озброєні совєтські кораблі

Београд. — Югославський уряд пропустив вчора по Дунаю через свою територію 26 озброєних совєтських кораблів, що були „заарештовані" у Відні від того часу, як Югославія 5 років тому зірвала свою дружбу з Москвою. Белградська радіовисильня повідомила, що уряд „незалежного комуністичного президента" Тіта погодився на передане йому минулого понеділка совєтське прохання, щоб пропустити ці кораблі з Відня до Чорного Моря через 300-милеву югославську секцію Дунаю групами по 5 кораблів в часі від 22-го червня до 13-го липня. Як відомо, минулого понеділка Тіто погодився теж на совєтську пропозицію, щоб відновити між обидвома країнами дипломатичні взаємини і обмінятись амбасадорами.

В ЄГИПТІ ПРОГОЛОШЕНА РЕСПУБЛІКА; НАГІБ ПЕРШИЙ ПРЕЗИДЕНТ

Каїро, Єгипет. — В столиці Єгипту офіційально проголошено, що та країна зриває з півтоpатисячлітньою королівською традицією та стає республікою. Першим президентом нової республіки став дотеперішній прем'єр ген. Могаммед Нагіб, що в липні минулого року заставив короля Фарука до абдикації та виїзду з країни. Абдикований король та всі члени королівської династії стануть тепер звичайними громадянами. Ген. Нагіб, перебравши пост президента, залишається рівночасно і прем'єром уряду. Проголошення республіки в Єгипті, який має за собою величезну королівську традицію з найдавніших часів, відкриває цілком нові перспективи для дальшого розвитку країни та до великих соціяльних змін. Найдавніша дата в історії Єгипту, записана в календарі, сягає 3,400-го року перед народженням Христа, коли Менес об'єднав долину Нілю в королівство. Велика піраміда була збудована в Єгипті в 3,000 році перед Христом за царя Хеопса.

СВОБОДА — український щоденник / SVOBODA — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На пів року	5.25	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобв'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

БЕРЛІНСЬКИЙ ЗРИВ

Ввесь західній світ поставився з нескриваним подивом і одушевленням до зриву населення східньої частини Берліну проти совєтської окупаційної влади й комуністичної тиранії. „Коли люди боряться під прапором волі, вони боряться й гинуть за нас усіх" — твердить Ню Йорк Таймс в редакційному коментарі на цю тему, висловлюючи берлінцям традиційне американське признання: „Добре зроблено! Ви не боролись намарно".

Виступ берлінців проти совєтської окупаційної системи не перший і не останній. Ціла історія Східньої Европи за останніх 35 років повна подібних зривів і виступів, що своїми розмірами не тільки дорівнюють, але й далеко перевищують останні події в Совєтському Берліні. Взяти б тільки історію визвольних змагань українського народу й можна б легко переконатися, що ця українська боротьба „під прапором волі" проти большевизму немає собі рівної під жадним оглядом. Українська Повстанська Армія та рейди її відділів не тільки по окупованих Москвою українських просторах, але й на території поневолених Москвою сусідніх народів, й навіть на захід були до тої міри фантастичні, що західній світ не міг повірити в їх дійсність, хоч вони були не менш дійсні, як берлінські заворушення.

В таких обставинах совєтської дійсности й світової опінії берлінський зрив має величезне значення. Він бо відбувся на очах західнього світу. Із західніх секторів колишньої німецької столиці американці, англійці, французи та представники інших народів могли спостерігати, як 100,000 німецьких демонстрантів зривали й топтали червоні прапори та інші ознаки й символи комуністичної влади, як на них градом летіли кулі з совєтських кулеметів і рушниць та як на них наїздили совєтські танки цілої панцерної дивізії, висланої до Берліну на здавлення бунту. Вони бачили, як поневолені встали проти своїх тиранів та голіруч виступали проти їхніх шоломів і панцерів, і вони бачили, як ці тирани, хоч озброєні до зубів, дрижать зі страху перед народним гнівом.

В цьому може критися рішальне значення берлінських подій. Згаданий вже Н. Й. Таймс в коментарі на цю тему пише: „В цих днях, коли в збройних силах і в поліції можна зосередити величезну силу, жаден нарід не може піднятись і скинути тоталітарну владу. Такі режими можна знищити тільки завоюванням із зовні, як знищено тоталітарну німецьку, італійську та японську владу під час другої світової війни . . ." Якщо б берлінська демонстрація не принесла нічого іншого й тільки причинилася до такого зрозуміння на заході положення поневолених Москвою народів, то вона б вже цілком виправдалася та виконала своє завдання. Бо безборонні люди можуть умирати від куль тирана, але вони не можуть повалити тієї тиранії голіруч.

Це два головні моменти з берлінської демонстрації й вони можуть заважити на дальшому розвитку подій. Крізь призму наявних подій в Берліні, західній світ, як це заявив президент Айзенгавер, бачить цілком виразно справжній стан за залізною заслоною — страшну тиранію пануючої комуністичної й окупаційної кліки з одного боку, та непереможний дух спротиву з боку поневолених мас. Це одне, а друге — це гірка правда, що тієї тиранії не можуть повалити голіруч самі поневолені народи, але що вони цілком певно відіграли б рішальну ролю в її поваленні, коли б на це настали відповідні зовнішні обставини.

Недавно в іншому американському коментарі до змін в совєтській внутрішній і зовнішній політиці після смерти Сталіна сказано, що „коли Кремль дає будь-які концесії, то він дає їх тільки тому, бо таких концесій вимагають неспокої за залізною заслоною та могутність вільного світу". Москва мусить давати ці концесії ,мусить „чистити" Мельнікова за наказану нею ж самою русифікацію України чи йти на компроміс в справі перемир'я в Кореї, бо вона потребує часу і спокою, щоб могти знову сконсолідувати свою владу внутрі й послабити оборонну готовість вільного світу, аж доки вона не буде готова, щоб знову залізною рукою вхопити за горло поневолені народи й ті, що ще вільні. Сьогодні світ це вже знає й розуміє, і в своєму власному інтересі та в інтересі всього людства він вже не повинен дати Кремлеві ані того потрібного часу, ані спокою.

Підготовка до виборів

Подорож номінального провідника Демократичної партії, Адлея Е. Стівенсона, довкола світу, видання його передвиборчих промов у формі книжки і рішення видавати журнам „Демократік Дайджест" вказують на це, що Демократична партія вже почала приготування до здобуття недавно втрачених своїх конґресових позицій при наступних конґресових виборах які відбудуться в 1954 році. Остання п'ятиденна поїздка президента Двайта Д. Айзенгавера до північно-західніх стейтів, дальше до стейтів Нової Англії на сході і на відкриття національної святині в домі колишнього республіканського президента Теодора Рузвелта в Ойстерс Бей, на Лонґ Айленд під Ню Йорком, це наче заповідь Республіканської партії ,що вона не думає здавати своїх з таким трудом здобутих політичних позизій. До того президент Айзенгавер переконаний, що його особиста популярність допоможе республіканцям і в 1954 році, як це сталося під час останніх президентських виборів. Айзенгаверові помагає багато в партії б. республіканський президент, Герберт Гувер ,що тому кілька днів представляв Айзенгавера такими словами: „Оце гідний наслідник Теодора Рузвелта". А це в американців, а зокрема в республіканців, дуже велика почесть.

Проте демократи мають добру нагоду захопити Конґрес при виборах в 1954 році з огляду на свою теперішню чисельність. Демократи впродовж останніх сорока років, тільки за одним виїмком, постійно здобували більшість в Конґресі в непрезидентських виборах. Навіть незначна втрата республіканців при наступних конґресових виборах була б для партії великим ударом. Тому теж президент Айзенгавер стараєтся уже тепер консолідувати силу партії своєю особистою повагою і популярністю.

Незначна більшість республіканців в Палаті Репрезентантів справляє партії великі трудноці. Щоб утримати контролюючу більшість у Палаті ,треба мати запевнених найменше 218 голосів. Під теперішню пору республіканці мають там 220 місць, а демократи 210. Одно місце займає незалежний конґресмен, а чотири місця незаповнені, з яких три є в солідно демократичних округах, а один в певній республіканській окрузі. Коли брати до уваги передвиборчі настрої в непрезидентських виборах в тих округах, то можна ствердити, що при таких виборах від 1930 до 1950 р. республіканці, за виїмком 1930 року, завжди програвали Отже й тепер може статися таке, що демократи наново здобудуть утрачені партійні мандати, які при останніх виборах дісталися республіканцям у таких традиційно демократичних округах, як в південних стейтах Вірджінії й Норт Каролайні, як теж втримають далі ті округи, які тепер мають. Якщо б таке сталося, тоді вони мали б більшість в Палаті Репрезентантів.

Республіканські виглядн зате кращі в Сенаті. З 33 демократичних сенаторів, що засідають тепер у Сенаті, 21 приходить до перевибору наступної осені, а з республіканських сенаторів тільки 12, а при виборах може статися всіляко. Адміністрація Айзенгавера дає демократам чимало агітаційного матеріялу, як підвищення відсотків від федеральних позичок для ветеранів, фармерів і бизнесменів; некорисна зміна в цінах на фармерські продукти; можливий застій у бизнесових підприємствах; поважне захитання „моралі" серед федеральних урядовців в наслідок цькування прихильників сен. МекКарті; зменшення суспільної опіки в наслідок обтинання фондів на стейтову добродійну допомогу і фондів на розвиток природніх багатств, включаючи й фонди на розбудову електрівень федеральним коштом; зменшення бюджету на розбудову повітряної сили і т. д.

Але й Республіканська партія має свої важливі аргументи, як от мир у Кореї, для якого підготови Айзенгавер їздив до Кореї, чи зниження податків, запляноване на 1954 рік. Коли б ще прийшло перед виборами до збалансування бюджету, то це був би не абиякий успіх.

Як з сильною країною, так і з сильною партією рахується політичний світ. Сильна партія має нагоду перевести в країні здорові реформи, зокрема тоді, коли її лідер має здібних і впливових помічників-дорадників. Це теж одна з причин, чому Айзенгавер використовує тепер особисті зв'язки з колишнім президентом Гувером, хоч він не погоджується з ним у важливих справах закордонної політики.

А. Чернецький (Швайцарія)

НАША ПРОПАҐАНДА ПЕРЕД СВІТОМ

(Закінчення)

Є у культурних народів певні цінности, певна тяглість, і то суцільна, історичних традицій і вони недопускають до того щоб кожний починав історію народу від себе чи своєї групи.

У культурних народів є певна ієрархія їхніх світочів, їхніх великих людей і там не переліцитовується їхніх заслуг для нації.

Це тяжко ще досі засвоїти нам, українцям, дітям поневоленого народу. Німці поруч Ґете, не ставлять ні Вассермана, ні Цвайґів, ні Гавптмана, ні Маннів, чи Гайне. А вже на думку не прийде ніякому німцеві класти Ґете на одну дошку із полководцем Валенштайном чи Гінденбурґом, чи державним мужем Бісмарком.

Те саме є й у чехів і поляків.

Побіч Міцкевича не ставлять поляки Реймонта, Оркана, Пшибишевського чи Каден-Бандровського, ані побіч Пілсудського, Галлера чи Сікорського. Єдині ми, українці, святкуємо нараз на одній академії і Тараса Шевченка і ще когось. Те саме є і зі святкуванням Симона Петлюри. Вистачить тільки слідкувати за оголошеннями наших національних свят в українських газетах, щоб переконатись, що таке в нас водиться.

Що більше один із наших нових „істориків", в одній нашій газеті назвав Петлюру тільки „ватажком", отже щось вроді Довбуша чи Кармелюка . . .

Це все дістся на очах світу. І дивиться культурний світ на ті наші „маніфестаційні академії", що мають часто суто партійну закраску, та виробляє собі свою думку про нас, про нашу культуру та політичну зрілість.

Кожному по заслузі, говорить Святе Письмо, бо гідний робітник заплати своєї. Пам'ятаймо, що мають і матимуть своє місце в українській історії і Євген Коновалець і Роман Шухевич, але й мають його і Тарас Шевченко і Симон Петлюра! Не віримо, щоб Євген Коновалець і Роман Шухевич хотіли переліцитовуватись в історичній ієрархії із ким небудь із історичних українських постатей. Так і пощо ми робимо це перед світом? Пощо в перевиданню із історії української літератури на скитальщині, викидаємо людину про яку дещо світова література вже знає?

Чи це нам на користь? Чи це скріплює українську справу між чужинцями?

І політична і партійна боротьба має свої межі, бо понад усе і скрізь мусить бути загальне добро, добро Батьків щини, найвищим законом, як це було в старих римлян.

Так і пригадується мені 1918 рік, коли помер теоретик російського соціялізму Плеханов, а на його домовину провідник російських чорносотенців Пуришкевич зложив вінок з написом:

„Мойому політичному противникові — особистому другові".

Навіть така людина як Пуришкевич вміла заховати тон джентельмена і культурної людини! А ми нераз у своїй розперізаности валимо все, що нам неподобається і це має бути перед світом свідоцтвом нашої культурної і політичної зрілости.

Переліцитовуючи себе в „політичній" роботі ми нераз забуваємо цілковито за такт, нешануючи нікого і нічого.

Недавно один український часопис у Канаді в своїй партійній заілости договорився аж до того, що назвав акт 22-го січня та його творців „політичним ошуканством". Отже і берестейський мир, вся українська політика, і Україна в Об'єднаних Націях, все це тільки . . . ошуканство.

І таке голосимо в ім'я „патріотизму".

Та ми не тільки між собою в політичній, партійній боротьбі не знаємо границь і вживаємо лайливих слів, але так само поступаємо й щодо інших, нераз навіть видуманих нами, наших противників у світі, не виявляючи тим ні належної культури, ні глузду. Читаючи такі речі, дехто з нас радіє. Мовляв, „добре йому всипав", не застановляючись, що хтось чужий ті речі читає і добре їх запам'ятовує, як культуру „амбасадорів" української справи.

Не диво, що й лондонський український часопис із 30. 4. 1953 року приніс елюкубрації „юмориста", в якій висміваючи соціялізм і підсуваючи йому спільноту жінок, наш „юморист" додав ще таке закінчення: „Що таке соціялізм, де він узявся і на чорт він мені здався". Це так поступають „амбасадори" української справи в країні, де соціялісти були довший час при владі й знов можуть до неї дістатись.

В пропаґанді часто забуваємо, що жиди таки мають голос у світовій політиці, та що й не без голосу і то навіть у ЗДА є і робітничі професійні організації, які для вирішування політичних справ зовнішньої політики ЗДА, мають свою окрему установу, яка студіює закордонні проблеми, та що у всіх установах американської допомоги в Европі є представники американських робітничих організацій — юній. Забуваємо чи не хочемо знати, що ті американські робітничі юнії виступили саме тепер якнайбільш рішучо проти рабської невільничої праці у большевицьких концтаборах і зробили з того справу світової політики.

І ще одно, не виходім перед чужий політичний світ із нашими внутрішніми сварками. Залишім це і упорядкуймо їх між собою. До наших сварок і непорозумінь світові немає чого мішатись; їх тільки використовують наші вороги на шкоду українській справі.

Перед чужими політичними чинниками не оклевечуймо наших партійних противників. Це кидає на нас погане світло.

Кажуть що демократія це дискусія, полеміка. Але й тут є свої норми, правила. Перш всього дискутується, оспорюється, бороняться якісь погляди і переконання явно, одверто. За них несеться відповідальність особисто, а вже потім групово, партійно.

Тому й дискутуймо і боронім наші погляди, але не лаймо себе взаїмно, не оклевечуймо і не тероризуймо одні одних.

Колись мій приятель, який в Америці живе близько 50 літ, на мій запит, як ставиться американська політика до нас, українців, меланхолійно відповів: як до китайців.

Признаюсь, що я спочатку не зрозумів мого приятеля із шкільної лавки. Але він порадив мені уважно простудіювати історію китайської революції, от хоч би книжку Герфардта: „Sun Yan Tsen", батько нового Китаю.

Отже Китай, мимо всіх зусиль своїх патріотів, не використав своєї революції як слід через своє розбиття та внутрішні сварки, через те, що кожна група і область та її генерали шукали для себе прихильників у світі на свою руку і в обіцянках переліцитовували себе, через груповий, особистий інтерес, який ставили на перше місце перед добром батьківщини. Ці внутрішні китайські непорозуміння світ для себе по різному використовував і так китайська революція вкінці заломилася і Китай опанували комуністи.

До влади привела їх внутрішня групова сварка і амбіції самих китайських провідників.

З китайського прикладу можемо і ми українці дечого навчитись.

До отцих моїх думок вільно ставитись кожному, як йому подобається. Я вважав за свій громадський обов'язок подати їх нашій громаді не для докорів, але як болючу дійсність із якою стрічаюсь на чужині і на що звернули мені увагу чужі посторонні люди, симпатики, а не вороги української справи і радили їх якось упорядкувати.

Це й було причиною написання оцих ,може для декого терпких та неприємних стрічок.

Свій обов'язок я зробив, а решту хай судить громада і хай знайде і достосує до нашого загально національного ідеалу і Актів 22 січня ще й — практичну програму дій та свою тактику.

СТЕПАН БАРАН

(Рефлексія)

З д-ром Степаном Бараном відійшов від нас один із останніх могіканів тієї великої своїми ділами української ґенерації, що перебрала була на свої молоді руки від культурників XIX століття політично неоформлений український рух і провела його з величезними перемогами і болючими поразками крізь першу світову війну й революцію. Найбільша перемога цієї ґенерації була в тому, що це вона створила й оформила великим історичними актами й акціями новітню українську державу ,на здивування всьому світові, що доти здебільша не знав про існування України.

Поразка ж цієї ґенерації була в тому, що доля не судила їй закріпити та пожати плоди перемог, а судила вмерти на вигнанні абр в концтаборах. Та не зважаючи на це останнє, молодші покоління можуть заздрити своїм батькам, бо їхня особиста поразка не стала поразкою усього їхнього діла: Україна від 1917-19 років не тільки не була зіпхнута з міжнародного кону, а, навпаки, юридично ще ширше ствердила себе між державними народами світу та, всупереч страшним підсовєтським іспитам, своїм життям, спротивом і культурою щодалі більше входить в життя і культуру світову.

Зустріч і кілька років безхмарого прителювання з д-ром Бараном належать до моїх кращих виняткових переживань на еміґрації, такій жахливо бідній на культуру людських взаємин. Про нього я чув багато ще до зустрічі: „Ходяча енциклопедія"; „непоправний ліберал; обличитель, але водночас і безстрашний упертий захисник під час польських судових процесів своїх політичних супротивників — оунівців"; державний секретар ЗОУНР; посол до польського сойму; український державний муж, невтомний політичний письменник; безстрашний обличитель всіх мастей тоталітаризму; „світський чернець українського католицизму" і т. д. і т. п.

Всі ці крилаті визначення й атрибути, одначе зблідли і відійшли на задній плян, коли я пізнав цю лагідну високу людину, яка чомусь нагадувала мені Дон-Кіхота в позитивному трактуванні цього образу Мосендзом і Томасом Манном. Мене вразила насамперед його культура, зокрема політична культура. Під культурою я розумію (за Шпенґлером і Ортеґою) не тільки суму знань, а й етичний, моральний розвиток людини. Знання д-ра Степана Барана були воістину енциклопедичні; пам'ять, не зважаючи на його, тодішні 70 років, феноменальна. Живучи з ним на одному коридорі у ДП-таборі в Міттенвальді і не маючи для довідок бібліотеки поблизу, я не раз заходив до нього. І варто було тільки злегка натякнути, щоб чарівна скринька його знань і пам'яти зразу розкривалась перед тобою настіж і подавала тобі те, чого ти шукав. Було страшно дивитись, як цей значний скарб знаннів гинув нікому непотрібний серед обскурантсько-таборового клімату нашої еміґрації в Німеччині.

Але ще сильнішою рисою покійного була його морально-етична культура. Він, що все своє довге життя прожив як професійний політик, у взаєминах з людьми умів бути щирим і шляхетно-відвертим, без жадного натяку на перечулену амбітність. Коли не мав права чи не хотів чогось сказати, а чи не знав предмета, мовчав. Але ніколи не міг я собі уявити його в ролі лицеміра. На темному тлі превалюючого в нас на еміґрації звироднілого типу політикана, фальшшпілера, самозакоханого еґоцентриста й інтриґана — це була світла людина, у взаєминах з якою відпочивала і кращала твоя власна душа.

Пишу ці рядки не як політичний однодумець покійного. Трудно уявити собі більший внутрішньо-український контраст, контраст двох полярно різних біографій, ґенерацій, світоглядів, світовідчування, смаків і прагнень, як, з одного боку, старий ундівець Степан Баран, — і, з другого боку, хвильовіст, студент часів розстріляного відродження, совєтський каторжник і ісповідник „азіятського ренесансу". А все ж я відчував його ,як рідного, трохи дивацького, архаїчного, але батька і приятела. Від нього віяла вікова культура української людини. А що ж може більше єднати людей, як не це?

Читаючи тут, у ЗДА, в російській пресі і в чужому нам „Східняку" систематичні огидні расистські нацьковування східніх українців на західніх українців, що це буцімто ця маленька Галичина (а не Москва!) є головний ворог центральної і Східньої України, що це вони галичани (але ніколи Москва!) хотять тримати під своєю поліційною, диктатурою Київ (це нацьковування гірше за антисемітизм, бо провокує ворожне-

(Закінчення на стор. 3.)

†Д-р Степан Баран

З МОЇХ СПОГАДІВ ПРО ІВАНА ФРАНКА

(7)

VI.

Я умовився з радником Бандрівським, що вже наступного дня спишемо заповіт. На свідків тестаменту, окрім мене, що й спише заповіт, найкраще запросити львівського лікаря д-ра Володимира Кобринського, ровесника Франка і значно від них старшого Лева Шаховича, радника Краєвого Суду у Львові, які знають Франка добре ще з молодих літ, а Кобринський, як лікар, знає теж і історію недуги Франка. Так склад свідків заповіту — лікар, суддя і адвокат — усуне всякі сумніви щодо важности тестаменту. Франко був під судовою кураттелею з причин психічної недуги, його куратором був радник Бандрівський, що був теж і куратором дружини Франка та опікуном неповнолітніх дітей. Неповнолітньою була тоді, здається, тільки дочка Анна. Психічно хворій людині, що є під судовою кураттелею, можна робити тестамент по постановам австрійського цивільного кодексу у часі повної свідомости (lucidum intervallum), що мусить бути стверджене свідками. У тому випадку таким свідком був би д-р Кобринський. По розмові зі мною Бандрівський пішов до Шеховича і Кобринського і просив їх прийти до Франка до дяківської бурси, де мають бути свідками заповіту Франка. Подав їм день і годину, коли мають прийти і вони обіцяли прийти.

У визначений час явилися в кімнаті Франка у стрілецькому притулку в дяківській бурсі при вул. Петра Скарги у Львові — радник Лев Шехович, д-р Володимир Кобринський і я. Там застали ми вже радника Бандрівського. Франко лежав у ліжку, а його братанич Василь крутився по хаті. Парубчак догадався мабуть, що його дядько хоче робити тестамент і мав очевидно охоту бути приявним при цьому акті. Але Бандрівський приказав йому вийти з кімнати і опісля кілька разів отворяв двері, щоб побачити, чи Василь не підслухує під дверима.

Д-р Кобринський сів на кріслі при ліжку Франка, взяв його руку, щоб змірять пульс, а опісля зачав з ним говорити змінюючи теми. По якихсь десяти хвилинах Кобринський легким кивком голови дав мені знак, що можу приступати до діла. На столику поклав я аркуш паперу, перо і чорнило і запитав Франка, чи він бажає зарядити своїм майном на випадок своєї смерти. Відповідь була, що так. Тоді запитався, як він хоче зарядити своїм майном. Франко повторив при свідках те все, відносно змісту тестаменту як ми оба устійнили попереднього разу з тим, що куратом дружини Франка і опікуном дітей залишається надалі Бандрівський, що має бути теж і виконавцем тестаменту і що запис (леґат) на користь Наукового Товариства Шевченка має він негайно видати по смерти по зложенню тестаменту в суді.

Я списав на двох сторінках аркуша тестамент зі змістом, як подав його Франко при свідках, притримуючись при редагуванню і дальшій процедурі усіх формальностей, що їх вимагає цивільний кодекс — і опісля відчитав голосно цілий заповіт. По мені відчитав на голос цілий заповіт один зі свідків, — мабуть Шехович, — а другий вглянув у його зміст. Бандрівський узяв від мене написаний і двічі голосно перечитаний заповіт і я спитав Франка, чи відчитане є згідне з його волею. Він відповів, що так. Бандрівський положив аркуш з записаним заповітом на тверду підкладку, взяв перо, та зблизився до ліжка Франка. Франко лежав півсидячи і ледве міг піднести руку. Бандрівський вложив йому перо між два пальці правої руки, які не згиналися і перо між пальцями держалося з великим трудом. Франко дрожачою рукою зачав писати окремо кожну букву свого імени і прізвища. Букви не мали злуки між собою і вони складалися з ряду маленьких злучених зі собою зиґзаґів у міру того, як дрожала рука. При самому кінці рука задрожала сильно і з пера упала на папір недалеко підпису капля чорнила, з якої постала більша чорна пляма. Опісля заповіт підписали всі три свідки тестаменту, мій підпис як писаря і свідка тестаменту був на кінці. Франко тим усім видимо був стомлений і зачав дрімати. Ми попрощали його і вийшли. Тоді Франка я бачив живим останній раз. Було це десь коло половини березня 1916 р. у холодний і непривітний день.

Заповіт я взяв з собою, щоб зробити з нього три машинові копії, одну для Наукового Товариства Шевченка, другу для Бандрівського, а третю для себе і ті копії я передав прохаючи не говорити нікому про зміст заповіту Франка. Бандрівський мабуть вже наступного дня зложив оригінал тестаменту до депозиту в українського нотаря Онишкевича у Львові, з чого списано відповідний протокол.

Десь з кінцем березня 1916 року без відома управи приюту, лікаря та Бандрівського, Франко попросив свойого братанича Василя завезти його до його хати, де він жив чи властиво догорав до свойого скону. Терпів тоді, очевидно, невигоди і недостачі ,бо не стало дбайливої опіки. При ньому залишився тільки Василь. Бандрівський відвідував його щоденно. Часом приходили і деякі старші пані, його давні знайомі.

28 травня 1916 р. повідомив мене Бандрівський про смерть Франка. Повідомив він теж і виділ Т-ва Шевченка, що зібрався негайно на нараду і вирішив зайнятися похоронами на кошт товариства. Величаві похорони відбулися 31 травня 1916 р. На похорони приїхали оба сини, Тарас і Петро, та брат Франка. Головну промову при виносі труни зі хати виголосив д-р Кость Левицький. Франка поховано на Личаків. цвинтарі тимчасово у чужій гробниці. Пізніше ,вже за Польщі, труну з тлінними останками Франка перенесено на інше місце в окремий гріб на Личаківському цвинтарі і на гробі поставлено пам'ятник. Опис похорону з 31 травня 1916 р. поміщено на сторінках „Діла".

Незабаром після похоронів відкрито в присутності свідків у нотаря заповіт Франка, з чого також списано окремий протокол і нотар Онишкевич переслав оригінал тестаменту до Повітового Суду, Секція I, у Львові для переведення спадкового поступування, а Бандрівський передав судові метрику смерти Франка. Справа знайшлася в руках повітового судді українця, Сельського. На прохання Бандрівського суддя Сельський визначив негайно переслухання свідків тестаменту, обох молодих Франків ,що залишилися на короткий час у Львові якраз у тій цілі, щоб явитися в суді для переведення їхньої спадкової справи. Суддя Сельський оголосив розпочаття спадкового поступування по Франкові і відчитав тестамент. Опісля переслухав він під присягою нас трьох свідків на зміст тестаменту і духовий стан Франка у часі, коли Франко подавав свідкам зміст свойого заповіту. Суд визнав тестамент за важний. Оба сини і Бандрівський як куратор дружини Франка і опікун його дочки Анни теж визнали важність тестаменту і прийняли спадщину з добродійством інвентаря (cum beneficio inventarii), тобто взяли на себе відповідальність за зобов'язання тестатора лише до висоти вартости їхнього паю. Суд видав декрети дідицтва, а Бандрівський, як виконавець тестаменту, передав бібліотеку, рукописи і кореспонденцію Франка на власність Наукового Товариства Шевченка. Усі спадкові і урядові протоколи у повищій справі — у нотаря і в суді — списано виключно в українській мові. Оригінал тестаменту залишився у судових актах. Як мені говорено, большевицька окупаційна влада мала забрати з львівського суду усі згадані акти разом з оригіналом тестаменту Франка і вивезти у Київ чи може аж у Москву.

Повний текст тестаменту Франка разом з моїми виясненнями до нього оголосив я друком на сторінках львівського „Діла" в червні 1916 р. Про справу цього тестаменту писав я вдруге — без подання повного тексту — у щоденнику „Каківські Вісті" в 1941 р. Мої теперішні спогади про Франка появляються друком у перший раз.

Травень, 1952 р.

ЧЕРВЕНЬ, ЦЕ МІСЯЦЬ ЗБІРКИ НА ДОПОМОГУ ДЛЯ ХВОРИХ, КАЛІК, ВДІВ І СИРІТ В ЕВРОПІ. ДАЙТЕ СВІЙ ДАТОК НА ТУ ЦІЛЬ! ХТО НЕ МАЄ НАГОДИ ДАТИ СВОГО ДАТКУ ДО РУК ЗБІРЩИКА — ПРОСИМО ПЕРЕСЛАТИ ПОЖЕРТВУ ДО ГОЛОВНОЇ УПРАВИ „САМОПОМОЧІ" — "SELFRELIANCE" — P. O. Box 1084 Church St., Station, New York 7, N. Y.

Євген Онацький

ПАМ'ЯТІ САЛЬОМЕЇ КРУШЕЛЬНИЦЬКОЇ

Зі Львова, далекими кружними дорогами, долітає сумна вістка — на 80 році життя померла там Сальомея Крушельницька.

Для молодшого покоління, що починає історію з себе, це ім'я нічого не говорить, бо навкруги нього вже давно запанувала велика тиша, але для людей, що цікавляться нашим минулим, воно сяє, як одна з найбільших зірок нашого мистецького небозводу, що, в темні часи загального занепаду і зрадництва, продовжувала яскраво світити, власне як українська чарівна зірка.

Народилася Сальомея Крушельницька в 1873 р. в с. Біла під Тарнополем у незвичайно музикальній священичій родині і дуже скоро визначилася своїм чудовим голосом — дзвінким, темної барви сопраном і — рідким акторським талантом, що відкрили їй шлях до найкращих театрів світу і до справжньої світової слави.

За засвідченнями найбільших маестрів не було кращої Сальоме в одноіменній опері Штравса, ніж Сальомея Крушельницька, і не було кращої Чо-Чо-Сан в опері „Батерфляй" Джакомо Пуччіні, і не було кращої Ізольди чи Брунгільди в операх Вагнера.

Славнозвісний директор Нюйоркської опери „Метрополітен" п. Дж. Гатті-Казацца пише в своїх споминах про прем'єру опери „Сальоме" в мілянській опері „Ля Скаля" в 1906 р. (диригував Тосканіні):

— „Сальоме була Крушельницька. Дуже цікава Сальоме, краща від усіх інших!"

„Батерфляй" Пуччіні в першій своїй виставі в мілянській „Ля Скаля" була заживо похована. Сам Пуччіні так оповідав про цей неуспіх:

— „Всі радощі, що мені перше дав був театр, були нараз перекреслені тим болем, що я відчув того вечора в „Ля Скаля"... Здається, що, коли б я, прив'язаний до дерева, бачив, безсилий чимсь допомогти, як натовп дикунів ріже на шматки мого сина не страждав би я більше. „Мадам Батерфляй" народилася в моїй глибокій любові до неї, у більшій любові, ніж будьяка інша моя опера. Я люблю жінок моїх опер. Коли б я їх не любив, я не міг би примусити їх співати... Але любов до Мімі, до Музетти, до Манон, до Тоски не можна навіть рівняти до тієї любови, яку я відчував, пишучи про почах в Торре дель Ляго, до ніжної Чо-Чо-Сан... Після вдалих проб, що ніби всі віщували добрий успіх, 17 лютого 1904 р. ця моя опера йде на сцену в „Ля Скаля". Я був спокійний: спокійний, як на всіх інших перших виставах, тим пасивним спокоєм присудженого на смерть, який знає, що не врятується, як його вже ведуть до ешафоту, щоб відрубати йому голову. Але все ж я ніколи не сподівався, щоб мені в Міляні відрубали її саме в такій жорстокий спосіб! Рев, мичання, хрюкання, дикий свист і крик супроводили арії, на які я найбільше рахував. Я був за лаштунками. Я сховався, замкнувся в кімнатах артистів, але галас досягав і туди. Той свист, жахливий свист, що принижує, прибиває, ганьбить, пронизує серце наскрізь... Як може публіка, навіть коли твір випадає невдалий, бути таким жорстоким, знаючи, що там за лаштунками знаходиться мистець, що намагався щось створити?! Знаходиться батько, що страждає, бачучи, як мордують його дитину, зневажають, ганьблять?!."

І все ж Пуччіні не заломився. Вийшовши з театру, вислав телеграму своєму приятелеві Панікеллі:

„Батерфляй воскресне!"

І дійсно, три місяці потім вона воскресла в Бреші з Крушельницькою в головній ролі, що віддала її з неперевершеним мистецтвом. Вдячний маестро подарував нашій співанці свою велику світлину з написом: „Найбільшій і найприваблившій Батерфляй Джакомо Пуччіні. Торре. 1904".

Італійські часописи писали: „Якщо вдячність належить до якостей характеру композиторів, Джакомо Пуччіні повинен відчувати до Сальомеї Крушельницької безконечну вдячність..."

І Пуччіні, дійсно, на все життя залишився найбільшим прихильником таланту нашої великої артистки.

До числа її великих прихильників належав і найбільший італійський і світовий диригент Артур Тосканіні, що, піддавши чарам мистецького таланту С. Крушельницької і її непересічної жіночої особистости, хотів і нею одружитися, але... не мав успіху.

Сальомея Крушельницька вийшла пізніше заміж за адвоката Річчоні, з яким і жила довший час на італійській Рівієрі в Віареджо (Віале Кардуччі 34).

Будучи артисткою дійсно світової слави, що її ім'я й досі фігурує, напр., в каталозі історичних плит-унікатів, де можна знайти тільки імена найславніших артистів світу, як Карузо, Баттістіні, тощо, Сальомея Крушельницька ніколи не забувала, що вона — українка. Навпаки, по всіх усюдах вона підкреслювала свою національність. Співаючи на концерті в Петербурзі перед російським царем Миколою II, вона вставила в свою програму навмисне українські народні пісні, і ними, а особливо піснею „Ой, під гаєм зелененьким, брала вдова льон дрібненький", так зачарувала присутніх, що захоплений її співом цар подарував їй тут же дорогоцінну низку перел і сережки.

Так само одержала вона цінні подарунки і від еспанського короля, що сам був запросив її дати концерт при своєму дворі. Взагалі, закінчуючи свої концерти, Сальомея Крушельницька дуже часто сідала сама за піяніно, чи за рояль, і додавала до програми цілу низку українських пісень, сама собі акомпаніюючи. Я сам був тому свідком на концерті, що влаштувала для неї Римська Державна Консерваторія „Святої Цецілії".

У Львові, де як відомо, точилася велика національна боротьба за права української мови, Сальомея Крушельницька виходила, нічого не купивши, з тих польських крамниць, де відмовлялися їй відповідати українською мовою...

Ми нічого не знаємо про останні роки життя С. Крушельницької на рідних землях. Треба думати, що воно було трагічно сумне під жахливою московською окупацією.

Хай цих кілька слів пригадають нашому громадянству цю нашу велику артистку, що вкривала славою українське ім'я по найбільших і найкращих операх Міляну, Риму, Мадриду, Відня, Петербурга, Берліна, Ріо де Жанейро і Буенос Айресу, де про неї ще досі згадують як про неперевершену Сальоме...

(„Наш Клич")

В ПОКЛОНІ ЇХ ТІНЯМ...

ТОРОНТОНСЬКА МАНІФЕСТАЦІЯ В РОКОВИНИ ГОЛОДУ 1932-33 В УКРАЇНІ.

До численних виявів протесту проти большевицького народовбивства, що їх з нагоди 20-тих роковин влаштовують розкинені по всьому світу українці, долучило свій голос в неділю 14 червня 1953 українське Торонто. Окремий комітет, зложений з усіх без винятку українських організацій, під проводом місцевого Комітету Українців Канади, підготовив заздалегідь маніфестацію окремими відозвами та змобілізував для маніфестації і широкі маси, і відповідний технічний штаб співробітників і промовців — і не диво, що маніфестація вийшла імпозантно та була мабуть одною з найбільших, що відбулися на цьому континенті.

Маніфестацію, для якої визначено неділю 14 червня, попередили в усіх українських церквах жалобні Богослуження за душі трагічних жертв голоду. З приємністю треба відзначити, що ніяка українська організація, згідно з побажанням комітету, не заповідала на цей день своєї імпрези, а всі церкви згори заповіли своїм вірним, що 14 червня традиційної дванадцятки не буде і що всі українці повинні взяти участь в цій маніфестації.

Сам маніфестаційний похід, в якому брали организовано колонами участь Пласт, Сум, Український Легіон та інші українські організації, сформувався коло найбільшої української церкви св. Миколая при вул. Белвуде-Квін і з прапорами Канади та України на чолі точно в 12-тій рушив з місця, при чому по дорозі до нього організовано влучилися колона Православної Громади при вул. Бетарст і поважна колона з прапорами та транспарентами коло Українського Національного Об'єднання при вулиці Каледж. Похід, в якому ладу пильнували окремі впорядчики та з якого роздавано зустрічним англійські летючки про ціль маніфестації, пройшов вулицею Квін, Бетарст, Каледж та повернув до прегарного Квін-Парку, де відбуваються всі великі маніфестації Торонта. Здовж траси походу спинено вуличний рух і похід прибув повним ладом на місце, а тисячі глядачів-чужинців приглядалися йому, читали транспаренти й інформувалися про ціль маніфестації. Всі учасники мали великі чорні ленточки з написом „Жертвам голоду на Україні 1933" та датою 14-го червня 1953. Всіх учасників оцінювали військовики скромно на 10,000 осіб, в поході було багато дітей і жінок, люди маніфестували цілими родинами.

У Квін-Парку, біля палацу посеред площі, учасники уставились півколом, і до них промовляв голова КУК, адвокат Данило Штокало, що й керував всією маніфестацією. Осередком маніфестації були дві промови, саме голови СУЖЕРО Семена Підгайного по українськи та колишнього прем'єра й тепер голови опозиції в отавському парляменті, посла Дру, по-англійськи. Оба промовці згідно підкреслили, що голод в Україні 1933 року — це тільки фрагмент з постійних московських злочинів народовбивства, доконаний 20 літ тому в найбільш яркій формі та що Україна не вгнулася і не вгнеться, поки не сяде в народів вольних колі, зламавши московський імперіялізм, що його усвідомлюють собі сьогодні всі народи світу. Теж промова гостя з Ню Йорку, відомого проф. Вовчука, який з'ясував причини голоду, точніше, була покрита, як і дві попередні, бурхливими оплесками, зокрема ж довготривалими після того, як посол Дру закінчив свою українським окликом „Хай живе вільна Україна!" Промовляв ще теж посол онтерійського парляменту адвокат Іван Яремко, а приявні прийняли однодушно прочитані протестаційні резолюції. На трибуні було кількох представників місцевої англійської преси та представники управи міста.

Коли маніфестацію закінчено грімким „Ще не вмерла Україна" і піснею „Не пора", всі довколичні вулиці залляла маса українців, святочно піднесених і роз'яснених вірою в перемогу нашої Правди та свідомістю сповненого обов'язку. І цікаво: зранку було хмарно і віщувало на дощ, коли ж маніфестацію закінчено — стояло сонце в повній літній силі на безхмарному небі. Може бути, що це від самого Бога знак був, що молитва і маніфестація наших почувань до трагічних жертв нашої України років 1932-33 дійшла до Нього справді і що це Він сонцем благословив її...

Анатоль Курдидик.

Торонто, 14 червня 1953.

Степан Баран

(Продовження зі стор. 2-ої)

чу одної частини народу на другу його невід'ємну частину), — я не раз при тому згадував Степана Барана. Він рішуче відкидав як московсько-большевицьку фаворизацію і провокацію клясової боротьби внутрі народу, так і московсько - білогвардійську провокацію ворожнечі між територіяльними частинами одного народу. Пригадую той світлий погляд його очей і спокійну мову. Він казав:

„Коли б пощастило вернутись у вільну соборну українську державу, я б хотів допрацювати решту віку і вмерти в Галичині, у Львові. Не уявляю, як міг би жити в Києві. Зовсім, зовсім нові невідомі мені люди, які напевно краще за мене знатимуть що і як робити. А мені, як галичанинові, вистачило б тих привілеїв, що їх має кожний стейт у ЗДА чи кантон у Швайцарії, і що їх напевно не відмовив би моїй рідній Галичині і парлямент моєї рідної вільної соборної України".

Юрій Дивнич

ОРГАНІЗАЦІЯ СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ ВІДДІЛОМ ЗУАДК В НЮ ЙОРКУ

27-го травня відбулася спеціяльна нарада 2-го Відділу ЗУАДК-ту в Ню Йорку під головуванням адв. М. Радика (колишнього репрезентанта ЗУАДК в Европі) для зорганізування постійної суспільної служби для потребуючих українців м. Ню Йорку. На нараді був теж приявний екзекутивний директор ЗУАДК, д-р В. Галан, з централі у Филаделфії.

Після довшої дискусії всі присутні ствердили, що в Ню Йорку існує велика потреба центрального бюра для постійної обслуги людей, що потребують різного роду допомоги. Стверджено, що в нюйоркській громаді багато осіб непрацездатних через старість, інвалідство чи хворобу. Є вдови з малими дітьми, сироти і незабезпечені діти. Є такі, що дістають малі гроші із старечої пенсії, із суспільного забезпечення чи за нанесену шкоду при праці, але ці гроші замалі, щоб із них прожити і треба цим людям додаткової допомоги. Є наші люди по шпиталях, санаторіях і заведеннях для умово хворих, яких ніхто ніколи не відвідує. Є люди, що потребують поради і допомоги дістати кращу працю, помешкання, американське громадянство, чи розваги в будьяких інших важких життєвих конфліктах. Є величезне поле для праці для добра наших людей, для добра тих, що потребують доброго діла.

В американському громадянстві суспільна допомога поставлена якнайширше і найкраще, і науково-теоретично в окремих каледжах та факультетах високих шкіл, і практично в безлічі знаменито поставлених організаціях. В Ню Йорку існує т. зв. Рада Суспільної Опіки і Здоров'я, куди належать, як члени, сотні різних державних і приватних допомогових агенцій, що займаються суспільною службою для потребуючих, одержуючи на цю ціль фонди з різних філянтропійних фондацій. Але в одій Раді Суспільної Опіки і Здоров'я не було досі українців, бо просто не було в нас такої кваліфікованої нашої установи. Тому й користали з тієї установи досі українці мінімально або й ніщо. Щоб дістати відповідну кваліфікацію, стати членом тієї установи, треба доказати власну життєздатність існування та конкретну корисну працю. Такої поважної, центральної і дійсно активної харитативної установи — поза пререзними організаціями, що в свому статуті мають зазначену ціль суспільної опіки, українці в ЗДА досі не мали. Як знаємо, ЗУАДКомітет вже від довшого часу пропаґує цю ідею.

Очевидно, що така добра зорганізована українська допомогова централя з одного боку мусіла б добре провірювати всі випадки потреби, а з другого займатися не тільки безпосередньою акцією, але й стати посередником до різних інших американських агенцій і заступати там інтереси потребуючих українців.

Таку допомогову акцію, Управа 2-го Відділу ЗУАДК-ту в Ню Йорку, рішила розпочати на нарадах з 27 травня за згодою і частинною матеріяльною допомогою від централі ЗУАДК-ту, про що вже була згадка в „Свободі" в звіті про останні місячні наради екзекутиви ЗУАДК. Отже рішено:

1) Утримувати постійне бюро („офіс"), з цілоденним урядуванням в Ню Йорку для ведення всіх справ суспільної служби на терені Ню Йорку. Цей офіс буде отворений від 9.30 ранку до 5.30 вечором. Члени Управи будуть чергуватись вечірніми дижурами в офісі від 5.30 год. попол. до 8-мої веч.

2) Перевести координацію праці з усіми українськими установами й організаціями, які за своїм характером чи статутом займаються або повинні цікавитись суспільною опікою.

Приступаючи до організації цієї преважної ділянки, керівництво ЗУАДК буде вдячне широкому громадянству за всі поради і вказівки та персональні зголошення охочих помогти в цьому ділі. В усіх справах просимо звертатися на адресу бюра:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTE,
BRANCH 2
11 East 7-th Street,
New York 3, N. Y.
Tel.: Oregon 3—4370

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Загальні збори У. Літ.-Мист. Клюбу.

В неділю, 7 червня ц. р. зібрались члени Літ.-Мистецького Клюбу, щоби вислухати річне звідомлення й перевести над ним дискусію, вибрати нове правління й інші органи Клюбу.

Атракцією Зборів була виставка, яка наочно підсумовувала пророблену впродовж року працю. Поважна кількість вирізків з газетних статтей і нотаток, а далі — летючки, листівки, афіші й інші друки Клюбу, врешті фотознимки, все те докладно й ефектовно ілюструвало пройдений шлях. Та найбільшою несподіванкою були знамениті карикатури нашого відомого майстра Е. Козака. Всі вони (10 образів) своєю тематикою в'язались теж з дітройтським Літ.-Мист. Клюбом.

Після звідомлень і після дискусії Виборча Комісія у складі: Е. Козак, К. Кривуцька і В. Витвицький, запропонувала новий склад провідних органів Клюбу на рік 1953/54 і він був повністю принятий.

Цей склад ось-такий: Голова — М. Бажанський, члени — Б. Пюрко, П. Маляр, В. Несторович, В. Рудий, К. Кривуцька, Е. Козак, Б. Гуляй і В. Рижий. Заступниками вибрано: С. Федорівського, Лідію Кошман і В. Колосюка. До Ради увійшли: В. Витвицький, А. Мілянич, І. Розгін, С. Луцький (адвокат, ур. в Америці) і Е. Драгінда. До Кураторії Літ. Мист. Фонду ввійшли: Р. Крохмалюк, М. Шустакевич та Настя Васильченко, а до Суду Чести — В. Решетилович, В. Цимбалістий і Б. Петріна.

На літній час Правління Клюбу плянує низку прогульок, як це заповів провідник Зборів і голова Клюбу п. Бажанський.

В. Н.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ВІДГУКИ ДНЯ

ТАМ І ТУТ

— Горить!

Розширені жахом очі, дрижачі від зворушення уста, а з грудей ні то крик, ні то стогін: „Горить!"...

— Де? Що? Як?!

Всі зривалися і вибігали на подвір'я.

Над деревами клубилися сині дими, криваві язики висувались понад дахи будинків, а за будинками, вдалі клекотів гомін, змішаний з крику і плачу людей, з реву худоби і дзявкоту собак.

На дзвіниці бив в одну крису дзвін: бавм! бавм!

Аж морозило від того голосу...

Він не стелився килимом по дорогах, не злітав голубом над хатами, а скакав одноногим калікою по подвір'ях і стукав у шибки: Вогонь! Вогонь! Вогонь!

Вулицею, стежками, городами бігли люди до вогню...

А на місці нещастя:

— Ой Боженьки святий...

— Люди, рятуйте!

— Давай воду-у-у!

Одні рятували, що далося, другі валили дахи, треті носили воду.

— Сикавка! До сикавка!!

Задудніли кінські копита на мості.

— Їде!!

Стало легше на душі...

Але хата й обійстя вже погоріли. Або й дві хати, три, а як вітер, то й більше.

А за півгодини вже й із сусіднього села сикавка.

Помагають гасити... згарища. Але добре, що таки приїхали. Не пустили вогню далі...

Хто з нас не пережив пожежі на селі! В кого згадка про неї не викликує остраху, навіть по довгих роках!...

Як же інакше виглядає вогонь у місті, чи хоч би в містечку.

А вже зовсім-зовсім інакше виглядає вогонь у місті, чи хоч би в містечку.

А вже зовсім-зовсім інакше в архимісті, що зветься — Ню Йорк.

Сидимо в хаті...

Завило, задзеленькало, засвистало — таки під нашими вікнами.

Без зайвого поспіху підійшов я до вікна.

Авто за автом, одно більше від другого, а всі червоні. А на автах драбини, вужі, гаки, і пожежники в азбестових одягах, у металевих шоломах.

Зараз таки біля нашої кам'яниці авта стають, пожежники зіскакують, драбини зводяться вгору, гумові вужі застеляють вулицю — і вже б'є вода з вужів, як водограй.

З кам'яниці, що ніби горить, повиставляли люди голови, цікавляться усім.

На пішоходах юрба прохожих. Хто не спішиться — хоче подивитися.

— Де ж той вогонь? — чути запит.

— А ось! — і показують струмок диму, що випливає з вікна на другому поверсі.

— Ага! Так-так-так!

А вода з вужів аж співає, а драбини все вище й вище.

З брами на вулицю річечка тече, річечкою вибіг пожежник і щось великого викинув. Складане ліжко. А другий ще щось, а третій теж.

Сильно, красно, обережно, бистро! — як каже пластова засада.

Надворі тихо, в кам'яниці тихо, ніхто не плаче, не кричить, корови ні на лікарство, а собака, як і забреше, то хіба з радости.

За хвилину вже й диму нема, а за десять — по всім.

Авта трублять, свищуть, дзвонять... Віджджають...

Лишаються: змочені як хлющем два чи три „фльори", викинене на вулицю, незначене ліжко і... розчарована публіка.

— Зашвидко приїхали. Було б може більше цікаво — каже якийсь аматор вогню.

А я подумав: Ех! Пожив би ти, брате, під солом'яною стріхою на нашому селі!...

А тут — організація, техніка... За п'ять мінут — уже є пожежники.

Мало цього! Припускаю, що при деяких „калькуляційних" пожежах вони могнуть приїжджати п'ять мінут перед вогнем.

Галактіон Чіпка.

ПОВІДОМЛЕННЯ
ДО 40-РІЧЧЯ смерти ЛЕСІ УКРАЇНКИ

„Видавнича Спілка Ю. Тищенка та А. Білоуса в Нью - Йорку" друкує 12-томове видання Творів великої української поетки Лесі Українки.

Це видання буде найповнішим після найкращого видання творів Лесі Українки, що вийшло в Києві 1927 року у видавництві „Книгоспілка".

До кожного тому, а також до кожного більшого твору Лесі Українки додано цінні вступні статті найвидатніших українських літературознавців.

ЛЕСЯ УКРАЇНКА НАЙСУЧАСНІШИЙ НАШ ПОЕТ

Не може бути ні одного українця, ні одної української родини без полум'яних творів великої поетки і славної дочки Українського народу — Лесі Українки. Могутнє поетичне слово Лесі Українки — це найголосніша зброя в боротьбі за визволення України.

Перші томи Творів Лесі Українки вже знаходяться в друкові, а все видання в 12 томах вийде до кінця цього року.

Видання друкуються на доброму папері й кожний том виходить в твердій художній оправі.

Щоб полегчити українським громадянам набути це видання, ми відкрили на нього передплату на таких умовах:

1. Все видання Творів Лесі Українки в 12 томах по передплаті буде коштувати 24 доляри.

2. Щоб улегчити виплату цієї суми ми розбили її на рати а саме:

А). Передплатник може сплачувати цю ціну в ратах по 6 дол. кожна.

Б). Перша рата в 6 дол. вноситься при замовленні повного зібрання Творів Лесі Українки,

В). Друга рата в 6 дол. вноситься по одержанні перших двох томів. Третя рата в 6 дол. вноситься по отриманні 3-4 томів. Четверта рата вноситься по отриманні 5-6 томів.

3. Хто внесе повну суму відразу, той платить не 24 дол. а тільки 22.

По виході в світ цілого видання ціна в окремому продажу буде значно підвищена, бо видання друкується в обмеженому числі примірників.

Замовлення й передплату просимо надсилати на таку адресу:

GEORGE TYSZCZENKO, Publishing Co.
39 East 7th Street, New York 3, N. Y.

LEOPOLIS UCRAINAE SEMPER FIDELIS!

Про наші історичні права до Данилової Столиці довідаєтеся

З ЮВІЛЕЙНОГО ЗБІРНИКА

„НАШ ЛЬВІВ"

ПРИСВЯЧЕНОГО 700-ЛІТТЮ ЙОГО ЗАСНУВАННЯ.

216 сторін друку. — Ціна: $3.00

Замовляти:

"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

ДІТРОЙТ І ОКОЛИЦЯ!

ЧЕТВЕР, 25. ЧЕРВНЯ 1953 Р.
(THURSDAY, JUNE 25, 1953)

в залі міської бібліотеки
McGREGOR LIBRARY, 12244 WOODWARD AVE.
відбудеться

РІЧНИЙ КОНЦЕРТ

Учнів Музичної Студії
Піаністки й Учительки
п. АННИ ДЯЧУН.

Початок точно в годині 8-мій вечорі.

ВСТУП ВІЛЬНИЙ.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

П'ЯТНИЦЯ, 26. ЧЕРВНЯ
залі Студії Авраменка
4 St. Mark's Place, Ню Йорк, Н. Й.

КОНЦЕРТ УЧНІВ
ВАДИМА КІПИ

Початок год. 7:30 вечора.

В рямцях зборів Товариства „Свобода" 194 Відділу УНСоюзу в Ню Йорку
відбудеться

В СУБОТУ, 20. ЧЕРВНЯ ц.р. год. 6. веч.

в приміщенні 12 Ст. Маркс Пл. (коло 3 Евс.) 3 поверх у Ню Йорку доповідь ред. ІВАНА КЕДРІНА на тему:
„Українська справа після Другої Світової Війни".

Управа Товариства запрошує на цю цікаву доповідь як Членів, так і все Українське Громадянство. Вступ безплатний, збірок також не буде. Члени Товариства одержуть дивідендові чеки, саме прислані з канцелярії УНСоюзу.

ПРИЇЖДЖАЙТЕ НА СОЮЗІВКУ!

Вакаційний сезон на цій чудовій відпочинковій оселі Українського Народного Союзу починається частинно вже з початком червня, а повний сезон після святочного відкриття в днях 4-го і 5-го липня.

За дальшими інформаціями пишіть: UKRAINIAN NAT'L ASS'N ESTATE, Kerhonkson, N. Y., або телефонуйте: Kerhonkson 8105.

Спорт

„ЛЕВИ" — „СПАРТА" 4:1 (1:1)

Шікаґо — 14. 6. 1953. В четвертих з черги футб. змаганнях за мистецтво Н. С. Ліґи — У. А. С. Т. „Леви" перемогли чеську дружину „Спарту" відношенням воріт 4:1, здобуваючи 2 цінні пункти. З огляду на це, що мистець Америки — „Фальконс" несподівано програв до „Іґлес" (1:2) — „Леви" висунулися на друге місце в табелі! (на першому різницею одної точки знаходиться „Словакс"). І хоч „Спарта", під цю пору, замикає табелю та є одним з найповажніших кандидатів на вилет — змагання минулої неділі не належали до легких. Щоправда, добре диспоновані „Леви" мали ввесь час переваґу в полі, одначе дефінітивне рішення з рівночасною капітуляцією чехів запало щойно в другій половині другої півгри, коли то Коханюк сильною бомбою в правий ріг замаркував четвертого ґоля. Він теж був стрільцем всіх попередніх воріт і зовсім слушно стався оспіваним героєм дня. Крім Коханюка на вирізнення заслуговують: швидкий Маркевич, працьовитий Тищенко, боєвий Пундор та спокійний Андрушко. Цей останній мабуть уже переконався, що футбол можна зовсім добре грати ногами (лиш не протестаційно в авти!), не вживаючи язика. Коли б Куцан і Пундор дійшли до цього переконання, тоді продуктивність дружини та т. зв. зовнішна спортова оглада допняли б бажаних вершин, які, відомо, є необхідними передумовинами чемпіонату — по який цього року сягаємо.

Роман Дублянщя

СТ УКРАЇНА ЕЛІМІНОВАНА...

Торонто. — Минулорічний фіналіст гор за чашу британського консуля — СТ. Україна потерпіла поразку в 3 рунді проти німців, клюбу Олимпія 1:3. Програ СТ. Україна — до 2 Див. клюбу болюча, а причина лежить в двох від'ємних моментах: 1. відкрита гра; 2. недоцінювання партнера. Змагання відбулись на Бродвю Стадіон в присутності понад 2,000 глядачів.

ТРИЗУБ — МАГЕРС 3:3

Торонто. — В таборі новика Н. Ліґи — УСТ Тризуб стало веселіше, коли СТ Україна, одержавши звільнення для братів Дичківських, виміняла 4 змагунів до УСТ Тризуб. Поворотом Скоцень І, Горський, Трескан і Ю. Білоус закінчився спір між Тризубом й Україною. Тимчасом, коли СТ Україна в грах перед Олимпією павзувала — УСТ Тризуб переміг в першенствах 1 Див. Н. Ліґи: Ст. Ендрюс 3:2 (ворота Скоцень II — 2, Дмитрук 1, відплатні змагання проти Ст. Ендрюс 1:0 (ворота Скоцень II) і програв до Гунгарії 1:2 (ворота Джиновича). Остання стріча 3 рунди кензол кап проти Магерс ФЦ скінчилась нерішено 3:3. Тризуб вів уже 2:0 на пів грі. По зміні Магерс будує несподівану офензиву і добуває 1:3 воріт стрілами Кон, Петерзон і самобивчі Нобреґа — коли Дмитрук довершує ремі своїм першим „гат-трік". З огляду на ремі зустріч між командами Магерс — Тризуб буде повторена, коли по програній СТ Україна престіж українського футболу м. Торонта боронить УСТ Тризуб.

Італія — Ірлскорт Ліджен 2:2 переходить до повторення. В 4 рунду — чверть фіналів увійшли: КЕНЕДІЄНС — Мальта 6:1, СТ. ЕНДРЮС — Політ Вайт Іґолс 2:0, МЕЙПЛ ЛІФ — Славія 4:2, Серби — УВА 1:0, ГУНҐАРІЯ — Олстер Юнайтед 3:2, ОЛИМПІЯ — і 2 кандидатів вирішать повторення.

Богдан Прудиус

ПРАЦЯ

Потрібно на працю мужчин і жінок:
МАШИНІСТІВ
МАШИНОВИХ ОПЕРЕЙТОРІВ
ЛЕҐКА МОНТУВАЛЬНА ПРАЦЯ.
Добра платня, платні вакації й свята.
Голоситись:
COMFORT SPRING CORPORATION
Baltimore 31, Maryland

ПЕРЕКЛАДИ

ПЕРЕКЛАДАЄТЬСЯ документи, статті, статути, книжки і т. д. з мов: української, російської, польської і німецької на англійську мову по умірковавних цінах. Зголошення до:
J. G.
переклади.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВАКАЦІЇ

УВАГА! УВАГА!
Хто бажає відбути літні ферії на свіжому воздусі в гарній підгірській околиці
ХАЙ ІДЕ ДО
"STUYVESANT FALLS HOTEL"
Stuyvesant Falls, N. Y.
Phone: Kinderhook 5-5471
Кімнати та харч по умірковавих цінах. Купіль та ловлення риб у місцевій ріці. Місцевість положена недалеко пластової оселі в Іст-Четгем.
Властителі: Гнат Баранюк і Михайло Красножин

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ...
КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐС!

Професійні оголошення

Д-Р ВАСИЛЬ ЖОВНІРОВИЧ
відчинив
лікарську канцелярію
В РОЧЕСТЕР, Н. Й.,
при 887 Гудсон Евеню
(ріг Евеню Д.)
Приймає щодня 11:30—1:30 і 5:30—9:00 год. ввечорі.
В іншу пору дня за попереднім зголошенням.
Телефон: Hamilton 8886

РІЛЬНИЧІ ЗНАРЯДДЯ

АВСТРІЙСЬКІ КОСИ
Коса 28 ц. 30 або 32 цалі. Ціни $4.25, 4.50, 4.75. Бабка й Молоток до коси 4.95. Замок 90 цнт
Кісся (просте) $4.50
SURMA
11 E. 7th St. New York, N. Y.

ПЕРЕПЛЕТНЯ

Гарна обгортка прикрашує і зберігає книжку!
Усі українці міста Ню Йорку і околиць звертаються лише до
ПЕРЕПЛЕТНІ
РОМАНА ПЕЛЕХА,
125 E. 4th St., New York 3, N. Y.
Tel. GR. 5-8406
Оправляємо дешево, солідно і швидко уєякі книжки і брошури в півполотно, полотно і шкіру. Маємо досвід в переплітанні церковних книжок: Євангелій, Апостолів, Молитовників й ін.
Замісцевим полагоджуємо поштою!

ТЕПЕР ПОРА ЗАПИСАТИСЯ НА КУРСИ САМОХОД. МЕХАНІКІВ І КУРСИ ЇЗДИ
AUTO REPAIR
GR. 7-8951
КУРСИ МЕХАНІКІВ
КУРСИ ЇЗДИ АВТАМИ
Постараємося для Вас про еґзамін Лайсенсу. Наші учні дістають диплом. Помагаємо в одержанню праці. Інструкції в українській і англійській мовах. КУРСИ ДЕННІ, ВЕЧІРНІ і НЕДІЛЬНІ. Інструктори фахівці. Залож. в 1916.
L. TYCHNIEWICZ, директор
METROPOLITAN AUTO SCHOOL
155—2nd Ave., близь. 10th St.
NEW YORK CITY

ЮВЕЛІР

CHARLES & CHARLES
191 Ave. B, Corner 12th St.
New York 9, N. Y.
Telephone: CA: 8-1889
Годинникар і ювілер від 1905 р.
Агенція на гарні швайцарські та американські годинники та біжутерію. Всю працю виконується у власній робітні. Один рік ґарантії.

Стейтові аґенції підшукування праці

Коли людина шукає роботи, їй дуже важно мати інформації про це. Що більше інформацій він має про різні підприємства, що потребують робітників, тим легше йому буде вибрати роботу, відповідну для його знання, досвіду та уподобання. В таких випадках найкраще звертатись до стейтового офісу (аґенції).

Кожний стейт має спеціяльний офіс для посередництва поміж працедавцями та робітниками. Стейт Ню Йорк, наприклад, має такі офіси по 55 районах. Поради даються безкоштовно.

У 18 стейтах такі офіси є при стейтових департаментах праці. В інших стейтах вони здебільшого становлять частину стейтових відділів забезпечення, або як незалежні аґенції. Якщо людина, шукаючи праці, не знає, де знайти найближчу таку аґенцію, місцевий парох, начальник пошти або хтось з інших урядовців може йому в цьому допомогти. Адреса також може бути в телефонній книжці. По великих містах є окремі аґенції для різного роду роботи — індустріяльної, технічної, сільсько-господарської, професійної.

Такі офіси мають листи місць, де потребують робочої сили, іноді не тільки в своїх районах, але по інших, де є особливо велика потреба в робітниках. Урядовці аґенцій допомагають порадами розв'язувати всі пов'язані з роботою проблеми, при чому звертають спеціяльну увагу на ветеранів, калік, а також на молодих і старих людей, які мають іноді труднощі під час шукання праці.

Завдання таких аґенцій саме бути посередниками поміж роботодавцями та робітниками, погоджувати питання оплати праці тощо. Щоб знайти відповідну працю для робітника і щоб обидва, робітник і роботодавець, були задоволені, урядовці аґенцій вживають так званого Словника Назв спеціяльностей, спеціяльного довідника, виданого Департаментом Праці З'єдинених Держав. Цей словник клясифікує та описує сотні професій.

Кожний робітник мусить знати, що його ніхто не може приневолити до праці. Аґенція тільки пропонує йому роботу і умови, а це його власна справа прийняти цю роботу, чи ні.

В 1952 р. по таких стейтових офісах працювало 1797 службовців і понад дві тисячі людей, які працювали тільки неповний день по всіх стейтах, Алясці, Порто Ріко, на островах Вірджінії та в Дистрикті Коломбія.

За рік, від 1 липня 1951 до 30 червня 1952 льокальні офіси розмістили на роботу 15,525,869 душ. З них 6 мільйонів було міських робітників, а решта сільсько-господарських.

Стейтові офіси фінансуються спільно стейтовими та федеральними урядами. Вони являють собою частину національної системи забезпечення і підлягають адміністративно Бюрові Забезпечення праці, відділові Департаменту Праці З'єдинених Держав.

„СУМ — ФІЛЬМ"

Ні газетні статті, ані брошури про життя та діяльність українців у ЗДА не зможуть сказати про нього так промовисто, як кінофільм. Конґреси і З'їзди української молоді, маніфестації й демонстрації проти поневолювачів України, документальні фільми про злочини Москви в Україні, мистецькі виступи чи концерти, як також реклама українських підприємств, або інформативні фільми про „Союзівку" чи інші надбання українських церковних та світських організацій — все це може бути відтворене у фільмі і показане по всіх наших громадах у ЗДА і в Канаді.

Такі фільми органічно пов'язуватимуть українську спільноту, бо триматимуть її в курсі справ всього нашого життя. Кожна значніша подія може бути зафіксована на плівку і в майбутньому становитиме історичну вартість.

Маніфестації з нагоди 20-річчя голоду в Україні чи Конґрес УКК або Здвиг Спілки Української Молоді можуть бути висвітлені також перед чужинцями, які наочно переконаються в масовості силі й дусі українців у ЗДА, що прагнуть свободи й незалежности для України. І коли Україна буде вільною — ці фільми розкажуть українському народові про те, як американські українці жили й працювали для його визволення.

Беручи під увагу ці вартості кінофільму, Управа Спілки Української Молоді Америки створила „СУМ-ФІЛЬМ".

Саме тепер під керівництвом В. Коваля провадиться призбирування фільмового документального матеріялу, який буде змонтований в цілість для висвітлювання його по українських громадах. До нього входитимуть: „Перший Маніфестаційний Здвиг Спілки Української Молоді Америки", „У 20-річчя Голоду", кольоровий фільм „Українські народні танки" у виконанні сумівців і „Концерт молоді".

Щодо матеріялу „У 20-річчя голоду", то вже зафільмовано на кольорову плівку маніфестацію, що відбулася у Филаделфії і заплянововано зафільмувати подібні маніфестації, що відбудуться в Нюарку та Ню Йорку. Фільмування провадить п. Мокляк.

Створюючи „СУМ-ФІЛЬМ". Головна Управа за базу його творчого існування брала під увагу в основному Спілку Української Молоді Америки, одначе вірить, що всі українські організації, як і загал українського громадянства в ЗДА та Канаді підтримає цей цінний задум. Для нього потрібно небагато, а саме: щоб різні організації, комітети та установи повідомляли Головну Управу про заплановані ними політичні чи культурні виступи, які на їхню думку, варті того, щоб бути зафіксованими на плівку. Головна Управа на підставі таких зголошень укладе календар поїздок працівників „СУМ-ФІЛЬМУ" для здіймань. Як і поїздка так і здіймання відбуватимуться коштом СУМА.

„ПІКЛУВАННЯ ПРО ІНТЕРЕСИ ДЕРЖАВИ"

Недавно ми наводили уривки статті з „РУ" про те, як московські комуністи „піклуються про добро людини". Але в числі з 24 травня вилізло шило з мішка, і цей сам часопис накликує до „піклування про добро держави". І це правда, бо там можуть гинути мільйони людей, щоб тільки совєтська держава могла існувати. „Партія виховує трудящих в дусі піклування про інтереси держави, в дусі інтернаціоналізму, радянського патріотизму і дружби народів". А ця дружба народів — головна тема цілої статті, яка називається „Нерушима єдність і дружба народів СРСР". На цю тему дуже часто пишеться, бо совєтські вожаки бояться, щоб розлетілася їхня тюрма народів. „Всі народи СРСР нині як ніколи міцно згуртовані навкола комуністичної партії Радянського Союзу. Животворний радянський патріотизм, нерушима дружба народів СРСР, морально-політична єдність радянського суспільства прискорюють рух до комунізму". Далі редактор пише, що ця „нерушима соціялістична Ватьківщина є запалюючим прикладом для всіх простих людей світу". Але редактор не виясняє, чому проти того прикладу так завзято борються південні корейці, і чому вільні народи світу мусять збройтися, щоб той совєтський приклад не ліг і на них своїми кайданами.

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

Посмертні Згадки

✝

АННА ОШУСТ, довголітна членкиця Бр. св. Арх. Михаїла, від. 213, У. Н. Союзу в Бейон, Н. Дж., померла по короткій недузі 5. червня 1953 р. Покійна походила зі Стрілич Нових, пов. Бібрка, Зах. Україна. До У. Н. С. вступила 1918 р. Полишила в смутку 4 синів: Володимира, Михайла, Мирослава, Иосифа, дві дочки Марію й Катерину, 3 невістки, двох зятів і 5 внуків. Похорон відбувся 9. червня з похоронного заведення до укр. кат. церкви Преч. Діви Марії при участи Родини, Знайомих і Членів У.Н.С. Похована на кат. цвинтарі Holy Name в Джерзі Сіти. Нехай прибрана земля буде їй легкою. В. Й П.

А. Басараб, секр.

ЮРІЙ ГАТАЛА, член відділу 155 УНСоюзу, Тов. Зап. Січ, в Перт Амбой, Н. Дж., помер 8. червня 1953 р. в 74 році життя. До УНСоюзу вступив 1916 р. Родився в селі Добра пов. Ярослав, Галичина. Полишив в смутку доньку Анастазію, зятя й одного внука. Похорон відбувся 11. червня з похоронного заведення до церкви св. Анни в Кінзбурґ, Н. Дж., а відтак на цвинтар Olivert, Middletown, N. J. — В. Й. П..

М. Чумер, секр.

ЮРІЙ МАДАЙ, член Укр. Зап. Тов. Дністер, відд. 361 УН Союзу помер в Ню Йорку 20. травня 1953 р. Покійний родився 1904 року в селі Березка, пов. Ліско, Зах. Україна. Полишив горем прибитих дружину Емілію, дочок Галину, замужну Олексій, Марійон О. Браси, сина Томі, сестру Катерину і брата Петра. Похорон відбувся 23. травня — В. Й. П.

Уряд Тов. Дністер.

✝

Ділимося сумною вісткою, що 18. червня 1953 р. упокоївся в Бозі

бл. п. МАКАР ЛИН,

замешкалий 507 Yale Ave., Hillside, N. J.. Покійний походив з Красне-Лука над Стрийом. Від 1921 р. був членом У. Н. Союзу від. 133. Полишив в смутку дружину Парасву, 6 дітей, 14 внуків і 3 правнуків.

Похорон відбудеться в понеділок, 22 червня 1953 р. з погребового заведения М. Литвина, 801 Springfield Ave., Newark, N. J., до укр. ґрек.-кат. Церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку. Заупокійна Служба Божа буде відправлена о год. 9:30 рано, а відтак на кладовище Evergreen в Елізабет, Н. ДЖ.

Горем прибита РІДНЯ.

ПРАЦЯ

ПОТРІБНО ЖІНКИ до 45 літ до викінчування при шитті футер. Досвіду не вимагається, мусить тільки вміти шити. Голоситись:
WILLIAM CHUPA
33 St. Mark's Pl., New York, N. Y.
(Bet. 2 & 3 Ave.)
Tel.: ORegon 4-5340

КНИЖКИ—ЖУРНАЛИ

Іван Франко
КАЗКИ
Книжка для дітей з образками. Ціна 25 цт. (Прислати в листі поштовими марками). W. MAGUN, Post Office Box 361, Cooper Station, New York 3, N. Y.

EVergreen 3-4450
FILL YOUR BINS NOW
Spring Prices In Effect
MAPLE Coal & Coke Co.
antracite FUEL OIL bituminouh
OIL BURNERS
SALES & SERVICE
72-74 Box Street
BROOKLYN 22, N. Y.
Федько Кудлак.

КОЛИ СТРАЖДАЄТЕ ВІД БОЛІВ У МУСКУЛАХ, ТО НЕ ЗАБУДЬТЕ ЦЕ ПРОЧИТАТИ
Кожний суглоб і кожний мускул може стати джерелом болісних страждань. Ноги, коліна, руки, лікті, крижі, шия й пальці — коли вони болять, спричиняють дошкульні муки, про які тільки ви, що страждаєте, можете знати. Але ось добра новина для вас у повідомленні тих, що вже пробували ANTRO formula для полегші в цих болях.
Багато з тих, що думали, що вже ніколи не будуть сміятися, радісно повідомляють, що їхні болі зникли після перших кількох доз цих чудових ліків. Тож нащо непотрібно страждати, коли й ви можете дістати допомогу. Вишліть цю вирізку до KINGSLY CO., Dept. 13, Box 415, Peekskill, N. Y., а тоді дістанете два пакунки цього чудового ліку ANTRO FORMULA (звичайна ціна $6.00) відворотною поштою. Читачі цієї газети мають заплатити поштареві тільки $5.00 (крім поштової оплати C.O.D.). Але спішіть поки ANTRO ще можна набути.
Ім'я ....
Адреса: ....
Місто .... Стейт ......

ЗНАНИЙ ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ЮВЕЛІРНИЙ МАГАЗИН
Kars Jewelers
Властитель ОЛЕКСАНДЕР БРАНДТ
218 E. 14th St. (поруч з кінотеатром Jefferson)
New York 3, N. Y. Tel. GRamercy 3-5875
Годинники найрізніших відомих швайцарських марок.
ПРЕДСТАВНИЦТВО ГОДИННИКІВ:
OMEGA — LONGINES — DOXA — CYMA;
ОКРІМ ТОГО НА СКЛАДІ Є PAUL BUHRE, TISSOT й інші.
НАПРАВА НАЙСКЛАДНІШИХ ГОДИННИКІВ.
МАЄМО ІМПОРТОВАНІ З ШВАЙЦАРІЇ ЧАСТИНИ.
ТАКОЖ ВИКОНУЄМО УСІ НАПРАВКИ ГОДИННИКІВ.
Всі направки провірюється на electronic watch master mach.
ПИСЕМНА ҐАРАНТІЯ НА 1 РІК.
НАПРАВА, ПЕРЕРІБКА І ЗАМОВЛЕННЯ
на ювелірні вироби зі золота, плятини й срібла.
НА СКЛАДІ Є У ВЕЛИЧЕЗНОМУ ВИБОРІ:
брилянтові перстені, ковтки, браслети, ланцюжки, хрестики.
Шлюбні перстені з червоного золота вагою 14—18 каратів.
НИЗЬКІ ЦІНИ.
Слухайте нашу радіопередачу в неділі від 8 до 9 ранку.
В п'ятницю від 7 до 8 веч. Передачі F.M.-92,3 мегациклів.
В суботи від 1 до 2 дня на станції WHOM 1480 кс.
Розмовляємо по-українському.
Зважаючим, усі товарі продаються на сплату до 18 місяців.
Звертайтесь до п. Олександра БРАНДТА.
Всю працю виконуємо в нашій робітні на місці

ДОМИ НА ПРОДАЖ
1. 2518 N. FAIRFIELD — 11-кімнатний будинок, 3 лазнички, на 50 стіп парцеля, ґараж на 4 авта, добре положення, огрівання, догідне як окремі кімнати, або для великої родини. Ціна $14,500 вплата $4,000. Можливий місячний прибуток $300:
2. 1616 N. CAMPBELL — Мала мурована майстерня. придатна для невеликого підприємства й п'ятикімнатне мешкання. Перейняти можна негайно. Ціна $10,500 — вплата $2,500.
3. 2314 W. SUPERIOR ST. — 6-поверховий мурований дім. Одне мешкання вільне. Недалеко від української церкви. Ціна $16,000.
ANDZIA SLOSER,
польська аґентка
2129 North Albany, Chicago 47, Illinois
Telephone — Albany 2-1248.

ВУЙКІВ і КОПЕЦЬ
ЗНАНА УКРАЇНСЬКА КУШНІРСЬКА ФІРМА
виконує на замовлення елеґантні футра.
Найновіші фасони і досконалий ґатунок шкурок — це запорука задоволення нашої клієнтелі.
ПРОСИМО ЗАЙТИ І ПЕРЕКОНАТИСЬ!
Переробляємо всякого роду футра, — жакети, нагортки й подібне.
Адреса фірми:
WUJKIW & KOPIEC, INC.
111-115 East 7th Street, New York 9, N. Y.
(Між 1-ою й „А" Евнями).
Телефон: SPring 7-8710
Крамниця відчинена кожного дня від год. 9 ранку до 7:30 вечора, — а у четвер до год. 9 вечора

Великий вибір подарунків на день Батька.
DUNLEY HAT SHOP
14 ST. MARK'S PLACE, NEW YORK, N. Y.
має на складі НОВІ КАПЕЛЮХИ по найнижчій ціні, — солом'яні, від $1.95, вгору та з панами.
Дальше пригадуємо, що маємо відділ МУЖЕСЬКОЇ ҐАЛЯНТЕРІЇ, а саме: великий вибір першої якости сорочок з короткими рукавами, знаної марки: "JAY-SON" від 1.35 вгору, дощевики, краватки, шкарпетки, паски, купелеві одяги і т. п.
Просимо зайти і переконатись про високу якість матеріялу та низьку фабричну ціну!
Говоримо по-українськи.
Слухайте наші оголошення по радіо-програмі п. Мельника кожної неділі між 7—8 год. рано на хвилях 1480, (станція WHOM).
Отворено щоденно до 8:30 веч., в п'ятниці і суботи до 10:00.
DUNLEY HAT SHOP
14 ST. MARK'S PLACE (Іст. 8. вул. Bet. 2 — 3 Ave.) NEW YORK, N. Y.

ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL HOME
COMPLETELY AIR CONDITIONED
ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В ОТЕНТІ
NEW JERSEY.
Ціни приступні для всіх. Обслуга чесна і найкраща.
У випадку смутку в родині кличте як в день так і в ночі:
JOHN KOWALCHYK
129 GRAND STREET, cor. Warren Street,
JERSEY CITY 2. N. J.
Tel. HEnderson 4-5131

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Заряджує погробами по ціні так низькій як $150
Обслуга чесна і найкраща
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 EAST 5th STREET
New York City
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯ
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

УКРАЇНСЬКА ФУТРЯНА РОБІТНЯ В НЮ ЙОРКУ
Roman KUSSOFF
1420 AVENUE OF AMERICAS (2nd Floor)
(між 58 і 59 вул.)
NEW YORK CITY
Коли задумуєте справити нове футро, перемоделювати, направити, або дати до схову, так порадьтеся в цій справі з досвідченим скірником Романом Кузевом. Він напевно подбає, щоб ваше футро, джакет чи ковнір були зроблені по найновішим фасонам, солідно та з найкращих матеріялів.
Ціни приступні.
Інформації на телефон: PLaza 9-4238.

ТАРЗАН, ч. 3091., Вгору комином.

Оглядаючи довкола кімнату, Тарзанів погляд затримався, коли впав на великий порожній коминок. „Ще один із тих коминків", він роздумував. „Я дивуюся, чому їх не використовується".

„Димар", він шепотав. „Мусить бути закритий. Там вгорі немає світла".

Високо в темному димарі його пальці натрапили на карниз. Міцно його тримаючися, він обережно піднісся.